

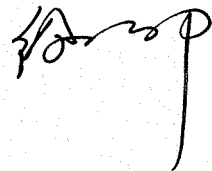
**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ**

НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. П.І. ЧАЙКОВСЬКОГО

**ПАРТІЯ ОКСАНИ В ОПЕРІ СЕМЕНА ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО:
ВИКОНАВСЬКІ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВОКАЛЬНОЇ ШКОЛИ**

(СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ «ОПЕРНИЙ СПІВ»)

СПЕЦКУРС

Сюй На

здобувачки ступеню доктор мистецтва
кафедри оперного співу

Творчий керівник:

Народна артистка України,
Лауреат національної премії ім. Т. Г. Шевченка, Герой України, професорка
Стеф'юк Марія Юріївна

Науковий консультант:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри історії української музики та музичної фольклористики
Путятицька Ольга Вікторівна

Київ 2025

ПЛАН

I. ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПЕЦИФІКИ ОПЕРНОГО ВИКОНАВСТВА У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ХІХ СТОЛІТТЯ.

II. ОПЕРА С. С. ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО «ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ»: ОБРАЗ ОКСАНИ В АСПЕКТІ ЄДНОСТІ ВОКАЛЬНО-ТЕАТРАЛЬНОГО КОМПОНЕНТІВ.

III. «ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ» ЯК КЛАСИКА МУЗИЧНОГО ТЕАТРУ УКРАЇНИ: ДИНАМІКА ОНОВЛЕННЯ ОПЕРНОЇ ПАРТІЇ ОКСАНИ У ВИКОНАВСЬКИХ ВЕРСІЯХ ОПЕРИ У ХХ – ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТ.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

I. Формування національної специфіки оперного виконавства у контексті українського музично-театрального мистецтва XIX століття.

1. Історичні передумови становлення національної опери України.
2. Жанрово-стильові особливості музично-театральних творів першої третини XIX століття.
3. Амплуа жіночих персонажів у контексті жанрової моделі «діалогічної» народно-побутової опери¹ України першої третини XIX століття.
4. Специфіка вокального виконавства у контексті романтичних традицій української опери середини-другої половини XIX ст.
5. Вплив української народної пісні, пісні-романсу на розвиток національної опери.
6. Особливості формування професійних засад синтетичного актора українського музично-драматичного та оперного спектаклю XIX ст.
7. Галерея жіночих образів у музично-драматичних виставах труп корифеїв українського театру (кінець XIX – початок XX ст.).

II. Опера С. С. Гулака-Артемовського «Запорожець За Дунаєм»: образ Оксани в аспекті єдності вокально-театрального компонентів.

1. Опера С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм» та її полікультурні акценти: концепція З. Лиська (відбиток традицій Моцарта «Уведення із Сералю»); концепції Дмитра Ревуцького, Ірини Драч щодо парафразу сюжету Дж. Россіні «Італійка в Алжирі».
2. Специфіка партії Оксани у контексті жанрово-стильових особливостей опери Семена Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм».
3. Драматургічні колізії образу Оксани в опері Семена Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм».
4. Амплуа, тембр та тембральні метаморфози ліричної жіночої партії Оксани: від композиторського задуму (меццо-сопрано) – до виконавської практики (сопрано).

¹ Термін М. Загайкевич : Історія української музики : т. 1 : Від найдавніших часів до середини XIX ст. Київ: Наук. думка, 1989, с. 268.

5. Феномен вокальної традиції в українському оперному мистецтві: персоналістичний дискурс (на прикладі оперної партії Оксани).

6. Особливості вокально-акторської інтерпретації партії Оксани у виконавській традиції представників української вокальної школи О. Петрусенко, З. Гайдай, М. Сокіл, З. Христич, Є. Колесник, Г. Ципола, Л. Забіляста, В. Соколик, С. Сорока, Н. Захарченко, М. Бем, О. Станіславова, Г. Шоліна, Т. Пономаренко, К. Радченко.

III. «Запорожець за Дунаєм» як класика музичного театру України XIX століття: традиції прочитання та динаміка оновлення оперної партії Оксани у XX – першій чверті XXI ст.

1. Особливості оперної постановки 30-х років XX ст. та творчі принципи групи В. Йориша, О. Хвостенко-Хвостова, І. Курочки-Армашевського, В. Манзія, П. Вірського, М. Болотова (відродження канону театру корифеїв).

2. Специфіка прочитання образу Оксани у постановці 1956 року (оригінальна версія режисера В. Складенко, художника А. Волненко).

3. Відродження традицій театру корифеїв у постановці Д. Гнатюка у Національній опері України (70-ті роки XX ст.)

4. Акцентуація «етнічно-детермінованих законів театральної драматургії» (І. Молостова) як основний напрям оновлення постановки Д. Гнатюка у Національній опері України (80-90-ті роки XX ст.).

5. Принципи інтерпретації партії Оксани у Оперному театрі м. Дніпра (акторські та вокальні принципи молодшої генерації Тетяни Лисенко, Любові Рибак, Софії Сороки – володарки колоратурного сопрано) та ХНАТОБ ім. М. В. Лисенка .

6. Особливості втілення образу Оксани у постановці 2015 року у Національній опері України (музична редакція та оркестрування Мирослава Скорика, сценічна редакція Анатолія Солов'яненка, виконавиці партії: Ганіна Тетяна, Бахрідінова-Кравчук Ксенія).

7. Подолання стереотипів як дискурс новації першої чверті XXI ст. на прикладі постановки Львівської опери (режисура Оксани Тараненко, музична редакція

Олександра та Дмитра Саратських, партія Оксани: Аліна Діденко, Людмила Корсун, Дар'я Литовченко, Мар'яна Мазур, Ганна Носова).

IV. Список рекомендованої літератури:

1. Антонович Д. Український театр . Українська культура : лекції. Київ : Либідь, 1993. С. 443–473.
2. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. Вид. 3-тє, доп. і перероб. Київ : Видавець В. Бихун, 2017. 218 с.
3. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник. Київ : ЗАТ «Віпол», 2007. 174 с.
4. Антонюк В.Г. Навчання іноземців сольного співу як діалог культур. *Українське музикознавство : науково-методичний збірник НМАУ імені П. І. Чайковського*. Київ, 2010. Вип. 36. С. 283–290.
5. Антонюк В.Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект : монографія. 2-ге вид. Київ : Українська ідея, 2001. 144 с.
6. Архимович Л. Українська класична опера: історичний нарис. Київ: Образотворче мистецтво і музична література, 1957. 319 с.
7. Бандрівська О. Науково-методичні праці, статті, рецензії / О.Бандрівська; ред.-упор. Р. Мисько-Пасічник; передм. Л. Кияновська; вст. ст. М. Жишкович. Львів: Апріорі, 2002. 148 с.
8. Березовська Т. Микола Аркас у вимірі між професіоналізмом та патріотизмом. *Краєзнавство. Науковий журнал*. 2013. № 1(82). С. 55–60.
9. Бондарчук В. О. «Запорожець за Дунаєм» у режисерській інтерпретації Дмитра Гнатюка // *Українська музика : науковий часопис*. Львів : ЛНМА
10. Бондарчук В. О. Діяльність Дмитра Гнатюка у Національній музичній академії імені П. І. Чайковського: педагогічний досвід як результат і узагальнення виконавської та режисерської діяльності // *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Мистецтвознавство / за ред. О. С. Смоляка. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2017. № 2. Вип. 37. С. 57–65.

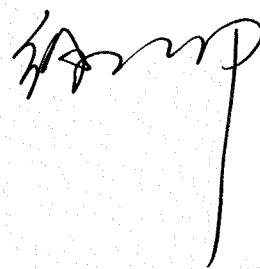
11. Бондарчук В. О. Дмитро Гнатюк і оперна режисура // Молодий вчений: зб. наук. Праць. Херсон : Гельветика, 2018. № 1 (53) січень. С. 123–127.
12. Бондарчук В. О. Дмитро Гнатюк: оперний співак, музичний режисер,
13. Брюховецька О. «Запорожець за Дунаєм» і колоніальний міф. *Кіно Театр*. 2008. № 3. URL: http://archive-ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=784 (дата звернення: 11.12.2024).
14. Булат Т. П., Олійник О. С., Сікорська І. М. Оперна творчість. *Історія української музики: у 6 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; відп. ред. В. В. Кузик*. Київ, 2009. Т. 2: XIX ст. С. 472–484.
15. Булат Т. П., Олійник О. С., Терещенко А. К. Історія української музики в шести томах. Т. 2. Друга половина XIX століття. Київ: Наукова думка, 1989. 464 с.
16. Василенко О.В. «Людський Голос» Ф. Пуленка: образ героїні в аспекті єдності вокально-театрального компонентів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Випуск № 37, том 1, 2021. С. 27–32. (фахове видання). DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-1-5>
17. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва : підручник. Київ : Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, 1994. 320 с.
18. Говорухина Н. О. Жанрова стилістика як основа вокально-виконавської практики. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. праць*. Харк. держ. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського. Харків, 2007. Вип. 19. С. 76–87.
19. *Голос людини та вокальна робота з ним : колективна монографія / [Г. Є. Стасько, О. Д. Шуляр, М. Ю. Сливоцький та ін.]*. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника, 2010. 336 с.
20. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : монографія. Київ : Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, 1999. 269 с.

21. Дзюба О. Музична творчість Ігоря Поклада у фокусі вокально-акторської інтерпретації (на прикладі музики до драматичної вистави «Засватана - не вінчана»). *Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство* : збірник наукових праць / М-во культури України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв, Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Київ : Міленіум, 2017. Вип. 2 (9). С. 178-185.
22. Дзюба О. Одарка Бандрівська: творчий портрет видатної української вокалістки. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, 2017, вип. 37, с. 176–183. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.37.2017.155637>
23. Дідик Т. Вправи для постановки голосу і розвитку вокальної техніки (на основі уртекстів доцента Львівської консерваторії Одарки Бандрівської. Львів : Край, 2004. 59 с.
24. Драч И. С. Украинский парافраз на rossiniевский сюжет. *Джоаккино Россини : современные аспекты исследования творческого наследия* : сб. ст. / под ред. М. Р. Черкашиной ; Киевская гос. консерватория. Киев, 1993. С. 74–79.
25. Енциклопедія Сучасної України / ред. І. М. Дзюба, НАН України, Наук. т-во ім. Т. Шевченка, Координац. бюро Енцикл. сучас. України НАН України. Київ : Поліграфкнига, 2003. Т. 7. 872 с.
26. Єрошенко О.В. Становлення української опери в контексті національно-культурного руху в другій половині XIX – на початку XX ст. *Культура України. Харківська державна академія культури*. Харків. 2011. Вип. 34, С. 233-242.
27. Запорожець за Дунаєм : преспеліз <https://opera.lviv.ua/shows/aporozhets-zadunayem/>
28. Історія української музики : в 6 т. / редкол.: М. М. Гордійчук (голова) [та ін.] ; АН УРСР, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського. - Київ : Наук. думка, 1989 - 1992.
29. Історія української музики : т. 1 : Від найдавніших часів до середини XIX ст. Київ: Наук. думка, 1989. 446 с.
30. Кавун В. Історико-теоретичні аспекти становлення вокального мистецтва. *Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство*. 2017. Вип. I(8). С. 160–164.

31. Каданцева Н. Б. Камерно-вокальна генеза та евристика оперної творчості (на матеріалі репертуару Одеського національного театру опери та балету): дис. ... канд. мистецтвознавства (д-ра філософії): 025 / Одеська нац. муз. академія імені А. В. Нежданової. Одеса, 2021. 190 с.
32. Кияновська Л. Галицька співогра та її жанрові ознаки. *Науковий вісник НМАУ ім. П.Чайковського. Чотири століття опери*. Оперні школи XIX-XX ст. Київ: НМАУ ім. П.Чайковського, 2000. №13. С. 92-100.
33. Кононенко Є. Співоча душа України (Маруся Чурай, Леся Українка, Ліна Костенко). *Герої та знаменитості в українській культурі*. Київ, 1999. С. 234–248.
34. Кононова М. Теоретико-методичний концепт вокальної виконавської школи у працях Валентини Антонюк. *Journal of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine*. 2019. № 4(45). С. 114-130.
35. Корній Л. Історія української музики : у 3 т. Т. 2 : Друга половина XVIII ст. Київ; Харків; Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1998. 387 с.
36. Корній Л. Музична творчість попередників і сучасників М. В. Лисенка. Оперна творчість. Лідія Корній. *Історія української музики: підручник*. Київ – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2001. Ч. 3: XIX століття. С. 199–206
37. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
38. Корчова Олена. «Запорожець за Дунаєм»: поновлення дискусії. *Музика*. 2013. N 5. С. 24-27
39. Корчова Олена. Семен Гулак-Артемовський: знайомий незнайомець. *Музика*. 2013. N 5. С. 4-7
40. Красильникова О. В. Український театр: 1900-ті – 1941 рік / Історія української культури. У 5 т. Том 5, кн. 2. Київ, 2011. С. 553–596.
41. Кулієва А. Я. Вокальні національні традиції та проблема перехідних тонів: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / Одеська держ. консерваторія ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2001. 172 с.

42. Кучерук В. Ф., Кучерук Н. П. Виконавський практикум: С. Гулак-Артемівський. Вступ до опери «Запорожець за Дунаєм»: метод. рекомендації для самост. роботи з курсу «Виконавський практикум». Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 20 с.
43. Лемещенко А. Марія Заньковецька – легенда українського театру. *Українки в історії*. Київ, 2004. С. 259–264.
44. Людкевич С. Дослідження. Статті. Рецензії. У 2 т. Т. 2. Львів: Вид-во М. Коць, 2000. 687 с.
45. Маркова О. М. Поняття тембру-амплуа і філософії голосу в динаміці музикознавчих досліджень останніх десятиріч. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2023. № 3. С. 172–177.
46. Мірошніченко О. Театр і публіка. *Нариси української популярної культури*. Київ, 1998. С. 655–666.
47. Одарка Бандрівська – співачка і педагог : Каталог тематичних виставок музично-меморіального музею Соломії Крушельницької. Львів, 2008. С. 47–51.
48. Процев'ят М. Значення творчості М. Лисенка для концертної і педагогічної діяльності Одарки Бандрівської. *Наукова збірка Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка*. 2013. Вип. 27. С. 120–125.
49. Ревуцький Д. С. С. Артемівський-Гулак і його комічна опера «Запорожець за Дунаєм». «Запорожець за Дунаєм». Постави Держ. акад. театру опери та балету УСРР Київ. Гастроль в Москві 11-21 березня 1936 р. : зб. ст. / [ред. Д. Грудина]. Київ, Харків : Мистецтво, 1936. С. 5–28.
50. Сачок В. І. Концепція вокальної педагогіки Валентини Антонюк у контексті розвитку української вокальної школи. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2023. № 1. С. 295–301.
51. Сачок В.І. Вокальна підготовка іноземних студентів: мистецько-педагогічні підходи та практики. *Мистецтвознавчі записки : зб. наук. пр.* Київ, 2023. Вип. 43. С. 139–144.
52. Соломія Крушельницька. Спогади. Матеріали. Листування. У 2 ч. Ч.1.Спогади / Вступ. ст., упоряд. і прим. М. Головащенко. – Київ : Муз.Україна, 1978. 398 с.

53. Сумарокова В. Виконавська школа як об'єкт дослідження: до визначення поняття. *Музичне виконавство. Науковий вісник Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*. Київ, 2004. Кн. 10. С. 180–190.
54. Українка Л. Про мистецтво / Упор. О. Бабишкін. Київ :Мистецтво, 1966. 299 с.
55. Українсько-китайський словник / проф. Шуп Чен ; Інститут лексикографії Хейлунцзянського університету. Пекін : Вид. Шан'у Іньшугуань, 1990. 584 с.
56. Фрейман Й. Емісія голосу майбутніх учителів. *Наук. Зап. Терноп.нац. пед. ун-ту імені Володимира Гнатюка*. Серія : Педагогіка. Тернопіль, 2009. No 1. С. 198–200.
57. Швачко Т. Марія Литвиненко-Вольгемут – корифейка української опери. *Музика – український музичний інтернет-журнал*. 17 березня 2022 р. URL: <https://mus.art.co.ua/mariia-lytvynenko-volhemut-koryfeyka-ukrainskoi-opery/> (дата звернення: 23.01.2024).
58. Шуляр О. Д. Історія вокального мистецтва : монографія. Ч.П. Івано-Франківськ, 2012. 360 с.
59. Яворська Л. М. Опера «Запорожець за Дунаєм» – перша українська національна опера. 2013. URL: [https:// www.cherkasy-music-art.org.ua/mus/imag_news/File/Opera_ZZD.pdf](https://www.cherkasy-music-art.org.ua/mus/imag_news/File/Opera_ZZD.pdf) (дата звернення: 23.03.2024).

02.06.2025.